

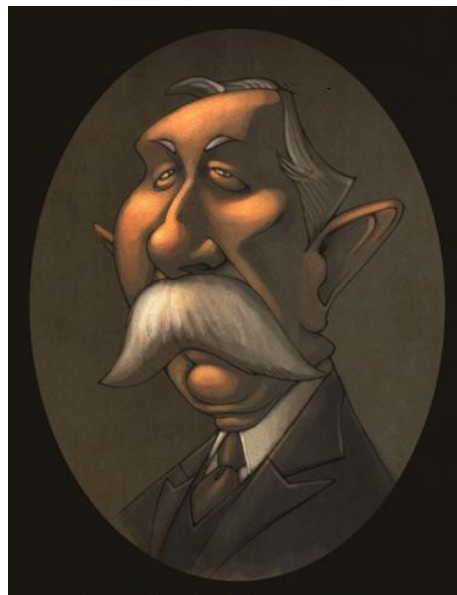
Olvassa el figyelmesen az alábbi internetes cikket és válaszoljon a kérdésekre!

MIÉRT HOLMES AZ ELSŐ?

(Demus Gábor)

(1) Mondják a detektívregény atyjának, a leghíresebb magánnyomozó, Sherlock Holmes megalkotójának, és minden idők legnagyobb krimiírójának. Mind túlzás, s mindegyik megállapításban van igazság. Nyomozás a krimi után sorozatunk következő gyanúsítottja Sir Arthur Conan Doyle.

(2) Nem ő írt először krimi, mégis tőle számítható a műfaj megszületése. Sherlock Holmes sokáig valóban a leghíresebb nyomozó volt, aztán jött Poirot, Maigret, Miss Marple is, méltó társaul a detektívek panteonjában. S hogy Doyle lenne a legnagyobb krimi író? Az egyik legnagyobb biztosan.

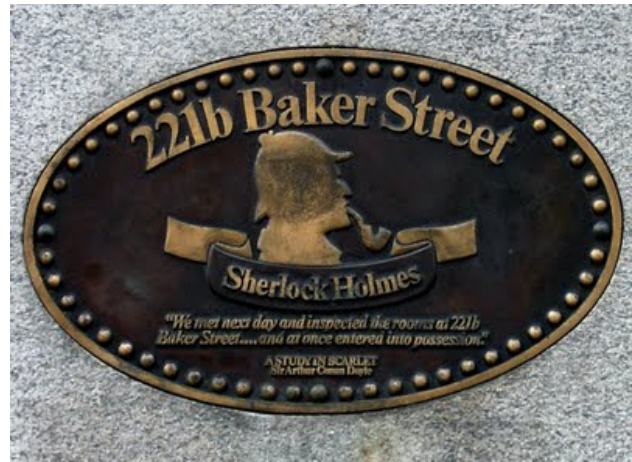
(1)

(3) Már az ókorban megszületett a bűnügyi nyomozás ötlete, pontosabban az, hogy a bűneset és annak kiderítése álljon a cselekmény középpontjába, gondoljunk akár Oidipusz alakjára, s detektívregény is már jóval Doyle születése előtt létezett. Edgar Allan Poe 1841-ben tette közzé *A Morgue utcai kettős gyilkosságot*, melyet szokás a műfaj első darabjának tekinteni. Annyiban jogosan, hogy Poe tudatosan teremtett műfajt. Nem tudatosan megelőzte őt jó húsz évvel Washington Irving, mikor is megírta *Az Álmosvölgy legendáját*, az írásból készült Tim Burton-filmet nálunk is vetítették a mozik. Ha visszaemlékszünk, a főszereplő nyomozó, Ichabod Crane felügyelő bizony igen sokban emlékeztet Doyle Holmesára. Crane a maga korában úttörőnek számít, ellenébe megy a misztikus magyarázatoknak, a modern tudomány eszközeivel igyekszik leleplezni az emberi hiedelmek szövevényét, kitartóan üldözi a gonoszt, logikusan végiggondolja az eseményeket, aztán megdöbben. Tényleg sátáni erők állnak a gyilkosságok mögött.

(4) Épp e dramaturgia fordítottja *A sátán kutya*, melyet Doyle főművének tekintenek, s amelyben Holmes és barátja, örökös társa, Watson doktor egy régi, sötét családi tragédia nyomába ered. A pokolból elő-előjövő, hatalmas kutya tartja rettegésben egy hajdani erőszakos ős miatt a Baskervilleket. A nemesi család férfitagjai rejtélyes módon halnak meg, ezért kéri Holmes segítségét. A detektív nem hisz a mítoszban, logikájával végül leleplezi a tényleges bűnöst, s a sátáni állatot, melyről kiderül, hogy egy ír farkaskutya, melyet gazdája foszforral

ken be, s a lóp sejtelmes éjszakájában azért ereszt el, hogy a szívbeteg leszármazottat halálba ijessze.

- (5) Mire ezt fogalmazta Doyle, már befutott, sikeres író lett, olykor többet vettek könyveiből, mint a Bibliából, a népszerűségét hozó Holmesról pedig sokan hitték azt, hogy valóban él. Legendás lakhelye, a Baker Street 221/B ma múzeum, s fogalom, igaz, valójában kicsit odébb, a 239. szám alatt található, ugyanis a 221/B-t nem adta el a tulajdonosa. Ahogy fogalom lett maga Sherlock is, megtestesítője a viktoriánus gentlemannek, de ennél több, rendkívül hitelesen megrajzolt karakter, kicsit morfinista, hobbihegedűs, sűrűn dohányzó, számtalan tudományág amatőr, félprofi művelője, de mindenekelőtt briliáns elme, s az egyetemi évek alatt kifejlesztett következtetési módszere révén új foglalkozás megteremtője: a magán-detektív. Agglegény, aki társával, barátjával, nyomozásai során asszisztensével, Watson doktorral éldegél a Baker Sreeten, s fogadja novellánként és regényenként az ügyfeleket.

- (6) Doyle mindkét alakba belecsempészett valamit magából, volt katona, természettudományt, filozófiát hallgató egyetemista, sportszerű ökölvívó, fegyverszakértő, orvos, világutazó - ami a korabeli gyarmati Angliában nem jelentett igazi nehézséget - és író. Aztán e gazdag tapasztalatból és műveltségből kigyúrta halhatatlan alakjait. Halhatatlannak kell őket neveznünk, a megszülető novellákat hűen adaptáló, talán egyik legjobban sikerült sorozat ma is kedvelt árucikke a filmforgalmazóknak, Jeremy Brett pedig a rajongók szemében holmesabb Holmesnál. A detektív és barátja már a 21. századot is meghódította, gondoljunk csak Guy Ritchie 2009-es filmremekére.
- (7) Sokan próbáltak aztán hasonló alakot teremteni, nagy íróknak, mint Agatha Christie, Simenon, sikerült is, de Holmes számtalan más ivadéka mára a névtelenségbe hullt. Doyle-t még a legjelentősebb irodalom sem tudta figyelmen kívül hagyni, halálakor, 1930-ban Schöpfung Aladár, a Nyugat egyik legmértékadóbb kritikus fogalmazta meg: „*ki tudott találni egy alakot, amely millió és millió embert érdekelt s olyan könyveket írt róla, melyeket jóformán mindenki olvasott, aki egyáltalán olvasni szokott*”.

(<http://divany.hu/Kultur/miert-holmes-az-els>)

1. Írjon minél pontosabb képaláírást a két szövegbeli illusztrációhoz!

1 .....

2 .....

2p

2. Az első három bekezdés alapján cáfolja meg a következő túlzó állításokat!

Nem Holmes a leghíresebb magánnyomozó, mert.....

.....

Nem Doyle a detektívregény atyja, mert .....

.....

Nem Doyle a legnagyobb krimiíró, mert .....

.....

3p

3. Párosítsa össze a következő szerzőket és műveket, és tegye őket keletkezésük sorrendjébe az ókortól a jelen felé haladva!

Szerzők: *A. Doyle, W. Irving, E. A. Poe, Szophoklész*

Művek: *A Morgue utcai kettős gyilkosság, A sátán kuttyája, Az Álmosvölgy legendája, Oidipusz király*

1 ..... - .....

2 ..... - .....

3 ..... - .....

4 ..... - .....

8p

Melyik mű nem sorolható a detektívirodalomba? .....

1p

4. A 6. bekezdés alapján sorolj fel öt területet, amiben Arthur Conan Doyle jártas volt, és ismereteit felhasználta művében!

1 .....

2 .....

3 .....

4 .....

5 .....

5p

5. Miben hasonlít egymásra Ichabod Crane és Scherlock Holmes?

.....
.....

1p

6. Mit jelent az, hogy Az Álmosvölgy legendája és A sátán kutyája dramaturgiája (történetének felépítése) egymás fordítottja?

.....
.....
.....
.....

2p

7. Húzza alá a következők közül azt, aki Arthur Conan Doyle-hoz hasonlóan neves krimiszerző!

Tim Burton

Jane Marple

Georges Simenon

Húzza alá, ki az, aki Sherlock Holmeshez hasonlóan neves detektív!

Charles Baskerville

Jeremy Brett

Jules Maigret

2p

8. A megfelelő kezdőbetűvel jelölje, melyik állítás igaz, melyik hamis!

A Sherlock Holmes Múzeum a Baker Street 239-ben működik ____

Doyle műveiben ebben a házban lakott Sherlock Holmes ____

Ugyanitt lakott az az ember, akiről Holmes-t mintázták ____

Holmes a Doyle-novellákban egyedül él a lakásában ____

4p

9. A következő képeken a tévésorozat- és a mozifilmbeli Sherlock Holmes látható. Melyik milyen vonásokat emel ki a regényhős személyiségéből? Válaszában használja fel a képhez illő szót az 5-6. bekezdésből!

A sorozat .....

.....

.....

.....

.....

.....

A film .....

.....

.....

.....

.....

.....

4p

10. Hogyan köthető a Sherlock Holmes történetekhez...

James Brett .....

Guy Ritchie .....

Schöpflin Aladár .....

John Watson .....

4p

11. Írjon legalább három mondatos reklámszöveget egy Sherlock Holmesról szóló könyvhöz vagy filmhez a szöveg alapján!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3p

12. Idézzon egy mondatrészletet, ami arra utal, hogy az olvasott cikk egy több részből álló sorozat darabjaként jelent meg!

.....

1p

—

40p

MEGOLDÁSOK

1. 1. **Karikatúra** Arthur Conan Doyle-ról
2. **Emléktábla** Sherlock Holmes lakhelyén

Ha a válaszok tartalmazták a kiemelt kifejezéseket, 1-1 pont adható rájuk: 2p.

2. Nem Holmes a leghíresebb magánnyomozó, mert **később Maigret, Miss Marple stb. hasonlóan népszerűek lettek.**
Nem Doyle a detektívregény atyja, mert **a műfaj már Doyle előtt is létezett / az első detektívregényt Poe írta.**

Nem Doyle a legnagyobb krimiíró, mert **Poe és Irving hasonlóan jelentősek.**

Tartalmilag hasonló válaszokra 1-1 pont adható: 3p.

3. 1. **Szophoklész: Oidipusz király**
2. **Washington Irving: Az Álmosvölgy legendája**
3. **Edgar Allen Poe: A Morgue utcai kettős gyilkosság**
4. **Arthur Conan Doyle: A sátán kutyája**

A helyesen párosított művek és szerzők és művek 1-1 pontot érnek, a megfelelő sorszámmal párosított szerzők és művek pedig további 1-1 pontot.

Melyik mű nem sorolható a detektívirodalomba? **Oidipusz király**

Helyesen megválasztott cím (szerzővel és szerző nélkül is): 1p.

4. **katona / természettudományt hallgató egyetemista / filozófiát hallgató egyetemista / ökölvívó / fegyverszakértő / orvos / világutazó / író**

A fenti nyolc közül bármelyik kifejezés 1-1 pontot ér: 5p.

5. **Crane és Holmes is a logika és a tudomány eszközeivel próbálja megoldani a rejtélyeket.**

Tartalmilag azonos válasz: 1p.

6. **Az Álmosvölgy legendájában a detektív racionális magyarázatot keres, de sátáni erőkre bukkan. A sátán kutyájában mindenki sátáni erőkre gyanakszik, de a detektív megtalálja a racionális magyarázatot.**

Tartalmilag azonos válasz, az ellentét kiemelésével: 2p

7. **Georges Simenon**
Jules Maigret

A két helyes aláhúzás 1-1 pontot ér: 2p.

8. A megfelelő kezdőbetűvel jelölje, melyik állítás igaz, melyik hamis!

A Sherlock Holmes Múzeum a Baker Street 239-ben működik **I**
Doyle műveiben ebben a házban lakott Sherlock Holmes **H**
Ugyanitt lakott az az ember, akiről Holmes-t mintázták **H**
Holmes a Doyle-novellákban egyedül él a lakásában **H**

Minden betű 1-1 pontot ér: 4p

9. **A sorozat Holmes műveltségét, a művészetek iránti fogékonyságát emeli ki, hobbyhegedűsként ábrázolja.**
A film Holmes fizikai erejét, ügyességét is kiemeli, ökölvívóként jelenik meg benne.

A tartalmilag kiemelt válaszok 1-1 pontot érnek, a kiemelt szavak további 1-1 pontot: 4p.

10. James Brett: **ő játszotta Holmes-t (a sorozatváltozatban)**
Guy Ritchie: **ő rendezett filmet a novellák alapján (2009-ben)**
Schöpflin Aladár: **kritikát írt a novellákról (a Nyugatban)**
John Watson: **szerepelt a novellákban (mint Holmes társa)**

A zárójeles információkat nem tartalmazó, tartalmilag azonos válaszok 1-1 pontot érnek: 4p

11. *Ha az ajánló szövege*
- eléri a három mondatos terjedelmet
- megfelel egy ajánló követelményeinek (megfogalmazza, kiknek ajánlja a filmet/könyvet, és miért)
- tartalmában nem mond ellent az olvasott szövegnek (pl. nem tulajdonítja más könyvét Doyle-nak)

akkor a feladatra összesen adható: 3p

12. **„Nyomozás a krimi után sorozatunk következő gyanúsítottja Sir Arthur Conan Doyle.”**

Ha az idézett mondatrészlet tartalmazza a kiemelt szót: 1p.

Összesen: 40p.